

MARTENITSA

Evgenia Tsonkova - Martenitsa's ('Pijo' en 'Penda') aan de takken van een jonge boom.

1 Maart in Bulgarije - Баба Марта

De eerste maart noemt men in Bulgarije "**Baba Marta**" (letterlijk "oma Marta") Het is de aanvangsdag van de grote jaarlijkse seizoenwisseling, het begin van het warmere voorjaar. Volgens de traditie vegen de vrouwen 's morgensvroeg de huizen en de koeren, ze verbranden het vuil, ze buigen zich over het vuur en springen erover. Ze doen dat opdat er geen vlooiën in het huis zouden komen. Daarna lopen ze -luid roepend- rondjes rond de tuinen en de koer en maken ze veel lawaai met metalen platen. Dat doen ze om de slangen en hagedissen weg te jagen.

Op **1 maart** wordt er niet gewassen en de mattenklopper wordt niet gebruikt, anders zouden er in de zomer hagelstenen vallen in het dorp. Op 1 maart worden op de kleren van kinderen en van jonge vrouwen, alsook aan de takken van de jonge bomen en op de pels van de lammeren "**martenitsa's**" vastgespeld of vastgeknoopt. Dat zijn geluksbrengers die gezondheid brengen en die beschermen tegen "het beheksen met het boze oog". De martenitsa's worden de dag ervoor door een oude vrouw, meestal de oma, gemaakt. Zij mag die dag geen vuur aanraken - anders zou de martenitsa haar magische kracht verliezen. Martenitsa's worden gemaakt van garen, altijd in de kleuren rood en wit. Alleen in de Rodopi (berg in zuid-Bulgarije) gebruikt men ook nog andere kleuren: roze, blauw, groen...

Ze hebben verschillende vormen, maar de meest populaire zijn deze in de vorm van **een jongetje en een meisje**. Deze worden "**Pijo**" en "**Penda**" genoemd. De rode kleur vertegenwoordigt vriendschap en liefde, en de witte kleur symboliseert de schoonheid en vruchtbaarheid. De martenitsa's worden pas er afgedaan als de eerste trekvogels terugkomen: ooievaars, zwaluwen en koekoeken. Ze worden dan aan een tak van een boom vastgeknoopt of onder een steen gelegd. Afhankelijk van wat men daar de volgende dag vindt worden de oogst en de vruchtbaarheid van het vee voorspeld. Voor de Bulgaren is Baba Marta de enige vrouwelijke maand, alle andere maanden zijn mannelijk.

Vandaag is de traditie nog steeds levend. Martenitsa's worden ondertussen zowel door mannen als door vrouwen gedragen en door iedereen gemaakt, niet meer alleen door oude vrouwen. Tegenwoordig worden ze in Bulgarije ook overal verkocht, in de winkels en op de markten. Ook wie in België een Bulgaarse winkel binnenstapt, of bij een Bulgaars gezin op bezoek gaat, zal deze geluksbrengers opmerken!

PERIODE

1 maart, jaarlijks

THEMA

Vertellen en taalgebruik

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

Natuur en landbouw

Ambacht, vakmanschap en techniek

TREFWOORD

#feest